

kolebanje od ene strani na drugo, tako podla in nečastna je vloga šišmiša. Dvoživkarstvo je že od nekdaj značilen pojav med našim ljudstvom in nič čudnega, ako cvete tudi v današnjih nenormalnih razmerah, ali neopustljivo je za inteligentnega, razsodnega človeka, ako pušča za vsak mogoči slučaj vrata odprta, da bi bil zasiguran tudi tedaj, če bi zavelo nad našo domovino tevtonsko ali kalabrijsko podnebje. Tak pretiran oportunizem izživa povsod le zaničevanje, a k sreči lahko trdimo, da je med nami mnogo več nasprotno skrajnosti.

Pa poreče kdo, kaj pa potem? To ti ni prav in nasprotno tudi pobijaš. Toda odgovor ni težak in večina ga itak že izvaja. V prvi vrsti bodi človek, učitelj in narodnjak, prosvetni in kulturni delavec, potem šele pristaš te ali one stranke. Kdo more več storiti za narod in domovino kakor vzgojitelj, ki žrtvuje vse sile svojemu poklicu, vnema mladino za vse dobro in blago ter vžiga s plamenom svojega rodoljubja v njenih srcih žarko ljubezen do materinega jezika in rodne zemlje. In če raztegne ta svoj delokrog tudi čez šolski prag med širše sloje, ali ni s tem izpolnjena njegova življenjska naloga v polnem obsegu, tako da negotove eksperimente lahko z mirno vestjo prepusti drugim. Radi tega pa ni že »divjak«, tudi tako mora imeti svoje svetovno naziranje in vodilna načela in je lahko bolj dosleden kakor oni, ki drvi slepo s svojo stranko čez drn in strn ter običajno niti ne zapazi, kdaj in za koliko se je z njo vred oddaljil od prvotnih principov.

Pa še ena okolnost — mimogrede omenjeno — nas svari pred tem, da bi se bodisi kot celota, bodisi kot poedinci preveč udejvali tej ali oni stranki. Dolgo smo bili tako naivni, da smo pričakovali odrešenja iz svojega mizerne gospodarskega položaja od nam »naklonjenih« političnih strank, ali bili smo jim dobrodošli le v borbi z gumastimi kroglicami. Danes smo menda po tolikih prevarah temeljito ozdravljeni. Ne iščimo rešitve drugod, kakor pri krepki stanovski organizaciji, v krepki prosvetni in kulturni organizaciji.

V težkih časih živimo, preživljamo gospodarsko krizo, kakršne naš stan menda ni še nikoli. Morijo nas skrbi, kako naj si nabavimo najpotrebnejšo hrano in obleko, mnogo jih je že docela otopelo in v mrtvi resignaciji niti ne tožijo več. Zato pa store drugi — kar velja za vse kategorije uradništva — v tem oziru preveč dobrega, in sicer radi tega, ker istočasno s svojim lahkomišelnim, času neprimerim zapravljanjem jemljejo vso resnost in tehtnost našim upravičenim pritožbam. Javnost vidi navadno le izrastke in sodi po njih, ne vidi pa v knjigah raznih trgovcev in obrtnikov velikih, neprečrtanih števil polg imen tistih srečnih, ki imajo navidez vsega v izobilju, ne sliši škripati njihovih elegantnih čevljev in oblek.

To bi bila »nostra culpa«. A sedaj si oglejmo še polena, ki nam jih mečejo drugi pod noge in so nam čisto še bolj nadležna, ker smo napram njim mnogokrat brez moči.

Izkušnja uči, da današnji svet pozdravlja sukno in ne človeka, ki je v njej, da ga sodi po civilizaciji in po tem, kako zna rabiti puhle fraze in poklone in ne po kulturi in po njegovem značaju in resnični srčni oliki. Neprijetne posledice tega plitvega naziranja zadevajo v veliki meri tudi naš stan in kasta, ki meni, da je izobrazba in olika izključno le njen monopol, nas gleda prezirljivo s svojega umstveno in socialno vzvišenega položaja. Ne upošteva dejstva, da je tam razmeroma ravno toliko neotesancev, da je pri nas ta

nedostatek samo zato bolj očiten, ker nas je več.

Vendar pa je dobro, da se po možnosti prilagodimo duhu časa. Toda pri tem rabimo tudi vnanje pomoči, ker je tudi večji del krivde iskati drugod, in sicer pravočasne pomoči, kajti drevo se mora negovati in prirezovati, dokler je še mlado, da mu zraste lepa in priključna oblika. Kako pa je v tem oziru z učiteljskim naraščanjem, posebno z moškim. Večina je ubožnih staršev in se z muko pretrine do mature. Stanuje pri družinah, ki bore malo poznajo uglajene in fine običajne manire. Nima pa časa in prilike, da bi izven šole in doma obiskoval prireditve, kjer bi se likal in vsled odvisnosti od različnih ustanov tudi ne sme kršiti tozadevnih strogih prepovedi, kakor to lahko store srečnejši neodvisni tovariši. Zavodi sami pa store v tem oziru bore malo ali nič. In če ga srečna usoda morda ne zanes kot učitelja v kakšen večji kraj, ostane svoj živ dan neopiljen kmet.

Spet pa moramo priznati, četudi nismo ozkosrčni filistri, da se mladina na raznih plesnih vajah in veselicah nauči več slabega nego dobrega in da se je ondi že marsikak nadebudni talent izpridil. Lahko pa se je izogniti temu zlu, ako prevzamemo učni zavodi tudi skrb za vzgojo in lepeni in finemu vedenju in občevaranju. Na to bi se ne smelo pozabiti, kadar se bodo reorganizirala učiteljska. Uvedel naj bi se kot poseben predmet nauk o lepem vedenju, in sicer vsaj v zadnjih dveh letnikih. Ta predmet naj bi obsegal poleg plesnega tečaja, pouk o vedenju in občevaranju v vseh mogočih oficijelnih in zasebnih prilikah, v kakršne lahko pride učitelj in izobražen človek sploh ter bi spadal v delokrog učitelja telovadbe. Marsikak neprijetni disciplinarni slučaj bi se preprečil na ta način in mnogim učiteljem bi bila pozneje čisto prihranjena blamaža in sramota.

Najbolj neposredno pa ovira uspeh našega dela in nam ubija ugled že v razredu krivda vlade, njena čudna nedoslednost. Opominja in poziva učiteljstvo, da je treba več nacionalne vzgoje, a s svojo taktiko istočasno ruši in podira, kar ono s trdom zida med narodom. Učitelj naj govori v šoli o lepoti in blagostanju naše domovine, o enakosti, ljubezni in bratstvu, a doma sliši deca vsak dan o neutemeljeni draginji in pomanjkanju, o zapostavljanju Slovencev in ogabni korupciji, česar je polno naše opozicijske časopisje. Najhujše pa je v tem pogledu tam, kjer je nacionalna vzgoja najbolj nujna, namreč na meji. Obmejno prebivalstvo, že itak zastrupljeno in težko dovzetno za narodne ideje, smatra spričo navedenega neso-glasja vsako nacionalno delo za laž in zapeljevanje, ker sliši o urejenih razmerah onstran mejnikov.

Govoril bi nazadnje lahko in morda še največ še o enem zlu, da ne rečem zločinu, ki nas trenutno najbolj tlači, ki nam ubija veselje in voljo do dela, nas peha na nivo najbednejših beračev in bi nas lahko pritrlo v obup, da bi zdvojili nad vsem, kar nam je svetega, da nimamo toliko vztrajnosti in razsodnosti, da znamo ločiti pojem države od pojma vlade in uprave, ki ima za nas samo obljube in delo. A škoda bi bilo besed, saj bi ostale itak glas vpijočega v puščavi.

Ta sicer le površen odsev našega položaja izkazuje precej neugodno bilanco, ki pa nas ne sme oplašiti, ker so tega krivi več tuji činitelji nego mi sami. Stremimo za tem, da očistimo svoj prapor, potem nam bo tudi mnogo lažji boj proti vnanjim nasprotnikom.

Jofran.

Za iztreznjenje našega naroda.

»Pijanstvo je obča strana Slovenaca!«

Tako obsodbo je napisal o našem narodu znanstvenik. Ni-li tudi za nas vzgojitelje tega naroda to sramota, ne pomeni li ta obsodba tudi obsodbo nas samih! Ne stojimo li pasivno ob strani? Smo li že resno poprijeli za delo, da zbrisemo ta madež z narodnega telesa? Kaj smo že storili, da odvrnemo od sebe obsodbo prihodnosti, ki bo strogo sodila naše delo? Težka bo sodba! Zato pa na delo že sedaj, še predno nam piše zgodovina obsodbo.

Na krov vi vsi, ki čutite moč v sebi za ta gigantski boj! Na krov vi junaki.

Da se pa bode naše delo vršilo smotrenejše in intenzivnejše, da bode zavze-

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Prepovedano zborovanje. — Učiteljsko društvo v Italiji. Učiteljsko dru-

štvo za goriški okraj je sklicalo svoj redni občni zbor, kakor doslej vsako leto, dne 3. januarja t. l. Ko je hotel tov. predsednik Urbančič otvoriti občni zbor, je stopil k njemu policijski agent in mu naznanil, da

čim večje dimenzije, zato se združimo v mogočno falango, kateri se ne bo ustavljal noben zid.

Zberimo »raztresene ude in ustanovimo« Učiteljsko protialkoholno zvezo (protialkoholni odsek UJU).

Postavimo ji že sedaj prvi smoter: Vzbuditi med učiteljstvom večje zanimanje za protialkoholno akcijo bodisi v šoli ali izven nje.

Vi vsi, ki čutite v sebi silo, da stopite v našo falango, javite se, da se spoznamo in strnemo!

(Vse nasvete za to akcijo naj se pošlje na naslov: Rudolf Horvat ml., učitelj, Skofja Loka).

štvo za goriški okraj je sklicalo svoj redni občni zbor, kakor doslej vsako leto, dne 3. januarja t. l. Ko je hotel tov. predsednik Urbančič otvoriti občni zbor, je stopil k njemu policijski agent in mu naznanil, da

se zborovanje ne sme vršiti, ker nima društvo pravnoveljavno potrjenih pravil. Predsednik je to naznanil zborovalcem, ki so se mirno razšli. Učiteljsko društvo je do zadnjega napovedanega občnega zbora mirno in po pravilih delovalo. Niti torej vzroka, ki bi upravičeval ta protizakoniti ukrep oblasti. In to tem manj, ker je delovanje našega učiteljstva bilo vsikdar zakonito in posvečeno le prospehu šole, samoizobrazbi učiteljskega stanu in širjenju kulture med našim ljudstvom. Vse učiteljske organizacije so vedno in povsod naglašale čisto stanovski in nepolitični značaj svojega delovanja. In oblast ni imela nikoli priložnosti, da bi kaj nasprotnega ugotovila. Vprašamo tedaj: Ali so danes tudi to zapisali drugi vetrovi? Oblast v Italiji naj pomisli, kak vtis in razpoloženje bo naredil ta ukrep, ki je nezakonit, na slovensko učiteljstvo in tudi na naše ljudstvo!

—r Zboljšanje gospodarskega položaja učiteljev v Italiji. Italijanski ministrski svet je na svoji zadnji seji, ki se je vršila v soboto, odobril načrt o zbolšanju gospodarskega položaja ljudsko-šolskih učiteljev. Po novem zakonu se letne plače, ki so znašale dosedaj 3000 in največ 5600 lir, zvišajo na najmanj 5600 in največ 9500 lir. Doklada za efektivno službo se zviša od 300 na 800 lir. Redni učitelji, ki bodo imeli gotovo število let službe, bodo prejeli tako plače XI. oni z manj let službe pa XII. razreda.

Splošne vesti.

PROTIZAKONITA REDUKCIJA.

Zadnjič smo poročali, da se je obrnilo vprašanje redukcije učiteljic ženskih ročnih del na bolje, in da se redukcije učiteljice ženskih ročnih del zopet nameste. Odločno se je za to vprašanje zavzela »Narodna Prosveta«, centralno glasilo UJU in tudi drugi beograjski listi so posvetili temu vprašanju svojo pozornost.

V Sloveniji je zavladalo radi te nare mere veliko razburjenje med učiteljstvom in tudi v izvenučiteljskih krogih, in to upravičeno, saj je bil poleg tega, da sta pri tem vrženi na cesto 102 učiteljic, ki so v mnogih slučajih edina opora svojim družinam, to tudi močan udarec za šolstvo in prosveto v Sloveniji. To pomeni reakcijo in nazadovanje, kar ni v čast niti vladi, niti upravnim osebam in ne v korist narodu, ne državi.

Zelo močno pa trpi pri tem tudi prestiž zakonodaje in vlade; učiteljstvu in narodu se jemlje vera v zakone in zakonito postopanje, kajti kakor so vse redukcije po 1. januarju 1924 protizakonite, tako je protizakonita tudi ta redukcija. S takim postopanjem se demoralizuje vsak čut in vero v pravičnost, kar bo rodilo nedogledne posledice, kajti brezdomno prihaja ta posledica od učiteljstva tudi na mladino — na bodočnost naroda in države. Nedo-gledno odgovornost si nako-pavajo s tem postopanjem odločujoči faktorji in jo nosijo v polnem obsegu sami, kajti misli mojih pravočasno opozorili na vse nedogledne in katastrofalne posledice, ki izvirajo iz takega postopanja.

Zal ima odločujočo besedo pri tem vprašanju tudi finančna uprava, ki nadcenjuje materialno korist nad prosvetne interese ter s svojim postopanjem ruši moralne temelje države ne da bi se pri tem hotela zavedati, da s tem ruši najsvetejši temelj in pogoj za obstoj vsake države.

Najodločneje zahtevamo, da ostanejo na svojih mestih vse učiteljice ženskih ročnih del, kajti naša šolska uprava se je dobro zavedala svoje dolžnosti, ko je sistemizirala dotična mesta; najmanj pa sme obveljati sramotna parola: da česar ni v Srbiji, ne sme biti tudi drugje! Stremeti moramo za tem, da naprave, ki pomenijo napredek prosvete, z duhom časa razširimo na vso državo in s tem državo povzdignemo, ne pa, da jih ubijamo!

V zadnjem momentu apeliramo osebno na g. ministra prosvete M. Trifunoviča, poznavajoč njegovo razumevanje, da prepreči ta reakcionaren in protizakonit korak.

— Minister prosvete g. M. Trifunovič je predložil ob sedanjem zasedanju narodni skupščini: 1. Zakonski predlog o osnovnih šolah. Ta predlog se je v smislu člena 133. ustave in 52. poslovnika izročil zakonodajnemu odboru v razpravo. 2. Predlog ministra prosvete o polaganju učiteljskih izpitov od strani pomožnih učiteljev in učiteljic. — S projektom zakona o narodnih šolah smo stopili v prvo etapo resnega dela na šolskem zakon.

— Klerikalni protesti proti proslavi Sv. Save. Klerikalni »Slovenec« z dne 26. januarja t. l. prinaša sledeči dopis kot protest proti svetosavski proslavi, ki je najtočnejši dokument verske nestrpljivosti katoliške duhovščine. Dopis se glasi: »Protestiramo. Jutri obhaja pravoslavna cerkev praznik srbskega svetnika sv. Save. Pravoslavna cerkevna občina priredi v proslavo tega svetnika v dvorani hotela Union slavnost. Višji šolski svet je poslal vsem šolskim ravnateljstvom in vodstvom okrožnico, v kateri pravi, da bi bilo primerno, da se te slavnosti udeleži vsak razred po dveh zastopnikih, ki se prostovoljno za to oglase. Šolska ravnateljstva in vodstva smatrajo to vabilo za povelje in se že določajo učenci-zastopniki. Nič nimamo proti temu, če naša šolska mladina proslavlja sv. Savo kot prosvetnega delavca med bratskim srbskim narodom. Pravično bi bilo seveda, da bi naše šole enako — vsaj enako — proslavljale tudi slovenske in hrvatske kulturne delavce iz starih časov. Tudi bi prav nič ne ugovarjali, če bi priredili slavnost sv. Savi na čast ljubljanski Srbi in bi na to slavnost vabil višji šolski svet našo šolsko mladino. Sv. Sava je bil velik Srb, in če častimo velike moze vsakega naroda, je prav, da slavimo posebno moža slovenske krvi. Kadar pa take slavnosti prireja pravoslavna cerkevna občina, imajo verski, konfesionalni značaj. Pri takih slavnostih pa naša katoliška šolska mladina ne sme sodelovati. Hočemo versko strpnost, ne maramo pa verskega indiferentizma. In ker podobno konfesionalno pobarvane slavnosti, ki naj bi se udeležila po zastopnikih tudi šolska mladina, nujno vodijo v verski indiferentizem, odločno protestiramo proti tozadevni okrožnici višjega šolskega sveta in zahtevamo, da jo prekličje.

— Profesorji in učitelji in vojaške vaje. Na zahtevo ministrstva vojne in mornarice je odredilo prosvetno ministrstvo, da se smejo profesorji in učitelji udeleževati vojaških vaj večkrat na leto, in sicer po en dan naenkrat.

— Neodobrene šolske knjige. Prosvetno ministrstvo je izdalo zadnje dni odredbo, da se na naših šolah ne smejo uporabljati knjige, katerih ni odobrilo ministrstvo in jih ni pregledal glavni prosvetni svet. — Vsled tega je odredilo prosvetno ministrstvo, da morajo učne oblasti pregledati učbenike, ki se uporabljajo in takoj naznaniti one osebe, ki v tem oziru ne spolnjujejo svoje dolžnosti, da se jih strogo kaznuje.

— Zanimiva nepotrditve pravil društva jugoslovenskih akademikov. Jugoslovenski akademiki italijanski državljani so ustanovili v Zagrebu svoj lasten klub ter predložili zadevna pravila ministrstvu za notranje zadeve v potrditev. Kakor javlja »Odjek«, ministrstvo notranjih zadev teh pravil ne bo potrdilo, ker nasprotuje ustanovitve tega društva — rapsalski pogodbi.

— Tovariše in tovarišice črnomaljskega okraja, ki se nameravajo udeležiti knjigovozniških tečajev, in sicer v Črnomlju 8. in 9., v Metliki pa 15. in 16. februarja, začetek tečajev prvi dan ob 14. uri, prosim, da prinese s seboj škarje, močnejše, žepni nož in več nevezanih knjig. Vse drugo priskrbim sam. — S tovariškim pozdravom Zagažen Ivan, voditelj tečajev.

— »Zvonček« v novi obleki. Prva številka »Zvončka« je izšla namenoma malo pozneje, da so se imeli čas prijaviti še zadnji novi naročniki in se je določila naklada. Letonji »Zvonček« nas je presenetil z novo vnanjo obliko. Naslovna stran je lesorez, umetniško delo M. Maleša, ki je tudi notranjost opremil z večimi svojimi izdelki. Druga številka bo imela zopet novo glavo. V prvi številki dominira zopet Kekec, priljubljeni junak naše mladine. Tudi slike so prvovrstne. Tovariši in tovarišice, razširite Zvonček med šolsko mladino v smislu zadnje okrožnice!

— »Naš Glas« prinaša v zadnji številki v celoti naš uvodnik »Prosveta in zakon o taksah in pristojbinah«. Sploh posveča list mnogo pozornosti učiteljskemu gibanju.

— Matični list. Mnogi tovariši(ce) v elementarnem razredu si pri vpisovanju redov v matični list menda niso povsem na jasnem, v kateri stolpec naj začno vpisavati. Mnenja so: ker je učene v I. razredu (v I. šolskem letu), začnem kratkoma s prvo kolono, češ, saj ta je označena z »I.« Poleg tega pa še tudi besedilo označuje kolone teh rimskih števil kot »šolska leta«, kar pa ni točno. — Izraz »šolsko leto« nam označuje učno stopnjo, razred, oddelek, matični list pa se (napačno) poslužuje tega izraza za štetje let šolske